

Els serveis del CSN a la indústria nuclear (2)

En el butlletí 149 de Mentre Tant (1) analitzàvem quatre tipus de serveis prestats pel Consell de Seguretat Nuclear (CSN) a la indústria atòmica: **maquillatge informatiu i complicitat** quan cometien una il·legalitat o una irresponsabilitat (arribant a suprimir actes i documents), **omissions en la informació que han de fer pública, defensa dels interessos de la indústria** davant el Congrés dels Diputats, institució davant la qual, teòricament, el CSN ha de retre comptes; i **rentat d'imatge** utilitzant el "*Comitè Assessor per a la informació i participació pública del CSN*" (Comitè Assessor).

El 3 de desembre de 2014 va ser l'última ocasió en què Martí Scharfhausen, president del CSN, va comparèixer davant la Comissió d'Energia, Indústria i Turisme del Congrés dels Diputats (la Comissió). Responent una pregunta del diputat Errekondo Saltsamendi, del Grup Mixt, sobre una reunió del CSN amb el Govern basc sobre Garoña, el senyor Scharfhausen va dir:

"(...) Quant a la reunió amb el Govern basc de la qual vostè parla no ha estat tal. El comitè assessor del consell té representants de totes les comunitats autònomes, de Greenpeace, d'Ecologistes en Acció, d'Unesa, etcètera, i hi havia un representant que era viceconseller basc. Aquest viceconseller va demanar a la secretària del consell, com a secretària també del comitè assessor, una reunió per parlar de la següent reunió del consell. La secretària va tenir un reunió amb ell, però no hi ha hagut cap trobada entre consell i Govern basc, simplement hi ha hagut una reunió protocol·lària entre la secretària del consell, que és secretària del consell i del comitè assessor, i aquest viceconseller. (...)"

La resposta demostra dues coses. La primera, la nul·la importància del Comitè Assessor: resulta que quan un membre del Comitè (que a més és representant institucional) s'entrevista amb una persona que representa al CSN en aquest òrgan, no s'està entervistant amb el CSN, està fent una "*reunió protocol·lària*". La segona, un exemple de manual de rentat d'imatge: sense que tingui relació amb la pregunta, el senyor Scharfhausen esmenta en la seva resposta la presència "*de Greenpeace, d'Ecologistes en Acció, d'Unesa (...)*" en el Comitè Assessor; fa publicitat d'una suposada "obertura" del CSN als "agents socials" que van des ecologistes a la patronal elèctrica (2). Una lectura de les actes de l Comitè Assessor mostra una realitat molt més desagradable (3).

Aquest article es lliura a edició el 28 de setembre. La consulta del web del CSN d'aquest dia mostra que **les actes de reunions del Ple del CSN del 2008 segueixen desaparegudes**. El 2008 es va tractar l'escàndol de la fuga massiva de radiació d'Ascó, ocultada durant cinc mesos. L'última acta de 2007, corresponent a la reunió del 19 desembre, està numerada com Acta 1060; la primera del 2009, del 15 de gener, té el número 1099. **Entre una i altra hi ha 39 actes que han desaparegut ... o són secretes**, cosa que la societat no té dret a saber (4).

Hi ha diverses maneres de mostrar-nos que hi ha coses que no tenim dret a saber; la millor és fer veure que se'ns atorga el dret i negar-ho en la pràctica. Per això està el llenguatge, que serveix per informar o per crear opacitat i desconeixement; tan sols cal fer servir una terminologia que dificulti la comprensió, que desanimi a qui vulgui exercir el dret a informar-se. La informació (limitada) està disponible ... però resulta inintel·ligible.

Tornem a la Comissió, el 13 de desembre de 2014, en la mateixa resposta al senyor Errekondo, referint-se també a Garoña i a possibles paral·lelismes amb els esdeveniments que van donar lloc a Fukushima, el senyor Scharfhausen declara:

*"Ha fet vostè una observació interessant sobre el Japó, sobre l'alineació indesitjada entre Govern, sector i regulador. Això està en l'informe. Japó ha canviat radicalment el model i ha pres el de la RNC americana, del qual **som una brillant còpia** adaptada. El model americà és el que nosaltres hem agafat, que en algunes parts és idèntic i en altres està adaptat a la nostra situació nacional ja les nostres peculiaritats (...)"* (2) [les negretes són meves]

L'"alineació indesitjada entre Govern, sector i regulador" és la complicitat entre Govern, empreses elèctriques i el mateix CSN, i és una mostra de cinisme per part del senyor Scharfhausen. Podem comprovar si és veritat que el CSN és una *"brillant còpia adaptada"* contrastant la informació que ofereix la NRC amb la que dona el CSN; comparant les webs del CSN i la NRC s'observa una semblança en les formes, és a dir, en disseny, estructura, apartats i presentació de la informació; però tota aquesta semblança s'esvaeix quan s'entra a comparar els continguts (5).

Un exemple és la informació relacionada amb els riscos de l'energia atòmica. El web de la NRC conté informació divulgativa sobre riscos a la societat, però a la web del CSN, en canvi, no hi han riscos. La NRC l'exposa, el CSN l'oculta. Si es realitza una recerca sobre un factor de risc concret en el CSN (per exemple, emissions de triti) apareix un llistat de documents oficials sobre el mateix, però no hi ha informació divulgativa que orienti a la persona interessada en la seva interpretació, a diferència de la NRC.

El contrast més impactant, però, es dona en les actes d'inspecció dels reactors, on es pot comprovar la diferència entre emprar un llenguatge que busqui la comprensió del contingut (cas de la NRC), o un altre que persegueixi la incomprensió de l'escrit (CSN). No cal explicar la importància de les inspeccions, només cal considerar els perills implícits.

Realitzem una comparació entre una acta de la NRC i una altra del CSN. Hem triat el primer de la llista ordenada alfabèticament, Arkansas Nuclear 1 (6), un reactor d'aigua a pressió amb llicència de funcionament des de 1974, i que té concedit un permís fins al 2034 (en EE.UU s'ha atorgat l'allargament fins a 60 anys de funcionament amb caràcter general).

La pàgina de la NRC sobre Arkansas Nuclear 1 té un format molt semblant a la de l'CSN sobre qualsevol central espanyola. Però quan es revisen els documents enllaçats es comprova que l'original no té res a veure amb la *"brillant còpia adaptada."* La NRC permet accedir a un llistat dels darrers 164 informes d'inspecció de la planta, a un full de càlcul en què es detallen els últims informes d'inspecció de totes les plantes (7) amb enllaços als documents concrets a la base pública de dades ADAMS (Agencywide Documents Access and Management System), i a un full de càlcul amb un petit diccionari d'abreviatures usades en el full anterior (8).

Prenguem, per exemple, l'informe d'inspecció integral de l'Arkansas Nuclear 1, realitzat el 13 d'agost de 2014 (9). Veiem que l'informe, de 105 pàgines, té una estructura comprensible. Apareixen identificades totes les persones relacionades amb la inspecció i, en alguns casos, amb dades de contacte per a comunicar-se amb elles; els assumptes tractats en la inspecció s'expliquen clarament, estan identificats amb un títol i amb exemples per il·lustrar determinats casos; es descriu el treball d'inspecció de manera seqüenciada, i quan es troben problemes s'exposen mitjançant una introducció, una descripció, una anàlisi, i es detallen les aplicacions que es realitzen. La inspecció ocupa 50 pàgines, les restants 55 són annexos en els quals s'ofereix informació complementària que va de les persones de la planta implicades, a la llista d'assumptes oberts, tancats o en discussió i, el més important, amb un glossari dels termes tècnics utilitzats. El document finalitza amb un sumari explicatiu d'actuacions realitzades a la planta amb anterioritat, i amb els contactes dels inspectors de la NRC que poden aclarir consultes sobre el document.

Si comparem aquest informe amb qualsevol de les actes d'inspecció que es troben al web del CSN el contrast no pot ser més gran. Com a exemple el *"Acta trimestral per recollir les comprovacions més significatives realitzades per la inspecció resident del CSN en relació amb els procediments d'inspecció del SISC, durant el primer trimestre de 2016"*, a la central d'Ascó, realitzada entre l'1 de gener i el 31 de març (10). Podríem triar qualsevol altra de qualsevol de les restants 6 centrals, el resultat és idèntic.

A diferència de l'informe d'inspecció de la NRC aquí ens trobem amb un PDF fotocopiats, del qual resulta impossible extreure paràgrafs si no és copiant. D'entrada crida l'atenció la censura (mitjançant ratllat) dels noms de les persones que participen en la inspecció --inspectores i personal de l'empresa--, de les empreses relacionades, dels segells oficials i de les firmes (en

altres actes les ratllades s'estenen a alguns dels mecanismes esmentats en la inspecció).

El llenguatge és incompreensible, com a exemple un paràgraf críptic tan sols al començar:

"En el període el titular va obrir 644 No Conformitats (NC), 242 Propostes de Millora, i 22 Requisits Reguladors (Pendent CSN), amb un total de 257 accions. De les NC, 0 van resultar de categoria A, 13 de categoria B, 198 de categoria C, 440 de categoria D i 13 sense categoritzar. "

Tenint en compte que "el Titular" són ENDESA i IBERDROLA, om es pregunta a què es refereixen les 644 "No Conformitats". Absurd esperar que el document ho aclareixi. Després ve un ús i abús de terminologia tècnica incompreensible, com sèries numèriques i de lletres i números. Un sol exemple, relatiu al reactor número 1:

"Que les NC vinculades amb la Regla de Manteniment resultar:

GRUP I

- AS1-R-280. Possible FFEMR de la funció 1 del sistema I09, de l'element IU1077 ICCMS tren B, referència del PAC 16/0736. (...)

I així, al llarg de 18 pàgines, entenem les "peculiaritats" de la "brillant còpia adaptada": ha estat concebuda per dificultar la comprensió i desanimar qualsevol persona amb interès en informar-se sobre un tema que ens afecta a tots.

Les restants tres pàgines d'acta estan dedicades a al·legacions d'ENDESA i IBERDROLA al redactat dels inspectors, en forma de comentaris; i a les respostes que els inspectors donen a aquests comentaris. I és que, anant més enllà de l'exemple seleccionat, en la majoria de les actes d'inspecció abunden comentaris dels propietaris, i les respostes dels inspectors oscil·len entre l'acceptació del comentari a seques, l'acceptació del comentari modificant en contingut de l'acta, l'acceptació del comentari sense que afecti el contingut de l'acta i la no acceptació del comentari. La no acceptació no és freqüent però es troba en bastants actes; en la qual hem triat es dóna en un comentari a les pàgines 3 i 4 de l'acta; els inspectors no accepten el comentari, sense que d'això es dedueixi res. Entre una cosa i una altra, l'acta es conclou el 25 de maig de 2016, gairebé dos mesos després d'acabada la inspecció.

Tot i que el CSN, la "brillant còpia adaptada", té la "peculiaritat" de ser oposat a l'original, no és possible tancar aquest article sense fer referència al **secret**.

En cap de les 105 pàgines de l'informe de la NRC sobre la central Arkansas Nuclear 1 apareix la paraula **secret o confidencial**, en canvi **en totes les actes del CSN el secret o la confidencialitat apareixen sempre dues vegades**; en una advertència obligatòria i ritual dels inspectors als propietaris de la central sobre el caràcter públic de l'acta que es disposen a aixecar (l'advertiment es fa abans d'iniciar la inspecció); i en el primer comentari que els propietaris realitzen a l'acta aixecada en què adverteixen sobre el caràcter **secret o confidencial** de la documentació aportada "**que no haurà de ser en cap cas publicada, ni encara a petició de tercers**", juntament amb l'exigència que **no siguin publicats "les dades personals de cap dels representants de la instal·lació que van intervenir en la inspecció"**. En l'exemple seleccionat es troben a les pàgines 1 i 19 de l'acta.

Sorgeixen dues preguntes davant la lectura de tots dos paràgrafs: la primera sobre les condicions en què es desenvolupa el treball de les inspectores i inspectors, atrapats entre una Junta del CSN sumis a la indústria nuclear, i uns propietaris de centrals amb una actitud clarament bel·ligerant; la segona sobre la divisió de poders: ¿els "**tercers**" als quals les companyies elèctriques fan referència a cada acta inclouen als jutges? Fa un cert temps la resposta a aquesta pregunta era negativa, però avui, en l'ordre neoliberal imperant, sorgeix el dubte.

En tot cas tornem a la política, i resulta evident que aquest no és el CSN en el qual pot confiar

per abordar el desmantellament d'uns reactors nuclears que, a data d'avui, estan greument deteriorats.

NOTES:

(1) <http://www.mientrastanto.org/boletin-149/notas/los-servicios-del-csn-a-la-industria-nuclear>

(2) Per a aquesta i les informacions anteriors es pot llegir l'acta de la Comissió disponible a http://www.congreso.es/public_oficiales/L10/CONG/DS/CO/DSCD-10-CO-709.PDF . Puntualitzar que l'agència reguladora dels EE.UU és NRC, no RNC com erròniament assenyala l'acta.

(3) <https://www.csn.es/comite-asesor/actas> especialment l'acta de la cinquena reunió del 23 de maig de 2013. <https://www.csn.es/documents/10182/1008554/Acta%20de%20la%20V%20reuni%C3%B3n>

(4) Veure <https://www.csn.es/730>

(5) web NRC <http://www.nrc.gov/> , web CSN <https://www.csn.es/> en ambdues es pot accedir al llistat de centrals reactors en funcionament (NRC <http://www.nrc.gov/reactors/operating/list-power-reactor-units.html>) o al mapa o llistat de reactors (NRC <http://www.nrc.gov/reactors/operating/list-power-reactor-units.html>)

(6) <http://www.nrc.gov/info-finder/reactors/ano1.html>

(7) http://www.nrc.gov/NRR/OVERSIGHT/ASSESS/List_of_Insp_Rpts_LastYear_DataSet.xls

(8) http://www.nrc.gov/NRR/OVERSIGHT/ASSESS/List_of_Insp_Rpts_Datadictionary.xls

(9) <http://adamswebsearch2.nrc.gov/webSearch2/view?AccessionNumber=ML14225A852>

(10) <https://www.csn.es/documents/10182/27942/Acta%20trimestral%20para%20recoger%20las%20comprobaciones%20m%C3%A1s%20significativas%20realizadas%20por%20la%20inspecci%C3%B3n%20residente%20del%20CSN%20en%20relaci%C3%B3n%20con%20los%20procedimientos%20de%20inspecci%C3%B3n%20del%20SISC,%20durante%20el%20primer%20trimestre%20de%202016>